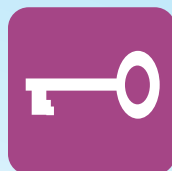
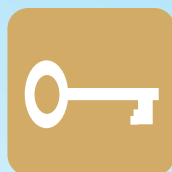

Přístupy k hodnocení klíčových kompetencí ve vybraných zahraničních zemích

Přístupy k hodnocení klíčových kompetencí ve vybraných zahraničních zemích

Přístupy k hodnocení klíčových kompetencí ve vybraných zahraničních zemích

Zpracovali: Mgr. Šárka Kocourková, PaedDr. Miroslava Salavcová,
PaedDr. Markéta Pastorová, RNDr. Josef Herink

OBSAH

1.	Úvod	4
2.	Vybrané informace o hodnocení KK v kurikulech na státní (národní) úrovni	5
3.	Zjišťování dosažené úrovně kk u žáků v dalších vybraných dokumentech sledovaných zemí	8
	3.1 Národní standardy jako způsob zjišťování dosažených KK na Novém Zélandu	8
	3.2 Oborové vzdělávací standardy jako způsob zjišťování dosažených KK v Anglii	10
4.	Vybrané další přístupy k hodnocení výuky vzhledem k rozvíjení KK	11
5.	Vybrané nástroje pro hodnocení a strategie pro rozvíjení KK	14
	5.1 Nástroje pro hodnocení KK a strategie pro rozvíjení KK na Novém Zélandu	14
	5.2 Záznamové archy využívané v Anglii a v Irsku	15
	5.3 Externí testy a evidenční portfolia k hodnocení KK v Anglii	18
6.	Závěr	20
7.	Přílohy	22
	7.1 Příloha č. 1: Schéma znázorňující rozvoj KK v kontextu čtenářské a matematické gramotnosti (Nový Zéland)	23
	7.2 Příloha č. 2: Hodnotící záznamový arch pro KK (klíčovou dovednost týmové práce, Anglie)	26
	7.3 Příloha č. 3: Příklad postupů při rozvíjení kompetencí k řešení problému s hodnocením, zda byly získány na úrovni 1 v Anglii v rámci oborových standardů	29

1. Úvod

Materiál Přístupy k hodnocení klíčových kompetencí ve vybraných zahraničních zemích navazuje na publikovanou srovnávací analýzu „**Pojetí klíčových kompetencí v kurikulech vybraných zemí**“¹, která byla zpracována v roce 2010 a zveřejněna v roce 2011. Soustředila se na Anglii, Irsko, Nový Zéland, Finsko a Slovensko a poskytla podrobný přehled toho, které klíčové kompetence (**dále jen KK**) a jakým způsobem jsou ve zmiňovaných zemích začleněny do kurikul na státní (národní) úrovni.

Při zjišťování informací o hodnocení KK v zahraničí se tento materiál zaměřuje na tytéž vybrané země kromě Slovenska. A to nejen z důvodu znalosti kontextu a návaznosti na základní informace o pojetí KK v těchto zemích, ale především proto, že s výjimkou Slovenska obsahují kurikulární dokumenty těchto zemí nejvíce dostupných údajů také o přístupech k hodnocení KK. Materiál vychází především z podkladů, které byly získány při studiu kurikul uvedených zemí, a zabývá se také obecnějšími informacemi o zařazení jejich hodnocení v uvedených kurikulech na státní úrovni a rozpracování standardů KK. Předmětem zájmu bylo **Kurikulum pro primární a sekundární vzdělávání v Anglii, Kurikulum pro starší žáky v Irsku, Kurikulum Nového Zélandu a Národní kurikulum pro základní vzdělávání ve Finsku**. Materiál nezohledňuje ovšem pouze sledovaná kurikula na státní (národní)² úrovni, sleduje i další podpůrné metodické materiály a zdroje informací. Státní vzdělávací program na Slovensku neobsahuje informace k hodnocení KK, k dispozici zde nejsou ani jiné podpůrné materiály k jejich hodnocení.

Přestože se materiál věnuje především hodnocení KK v základním vzdělávání, uvádí i ukázky z jiných úrovní vzdělávacího cyklu, a to v případě, že mohou být pro úroveň základního vzdělávání v našich podmínkách inspirující (viz 5.3 Externí testy a evidenci portfolia k hodnocení KK v Anglii).

¹ http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2011/03/Pojeti_klicovych_kompetenci_v_kurikulech_vybranych_zemi_web.pdf

² V unitárních zemích se jedná téměř ve všech případech o státní základní kurikulární dokumenty, i když se například finské kurikulum označuje oficiálně jako Národní kurikulum pro základní vzdělávání (National Core Curriculum for Basic Education). Skutečným národním kurikulem se může označovat v rámci Spojeného království anglické Národní kurikulum (National Curriculum).

2. Vybrané informace o hodnocení KK v kurikulech na státní (národní) úrovni

Všechna sledovaná kurikula vybraných zemí neobsahují vymezení úrovně KK pro jejich hodnocení, nemají ani jasně stanovená hodnotící kritéria. K hodnocení KK se zde uvádějí pouze určité dílčí informace. Pro přehled uvádíme, o které podstatné informace se jedná. Kurikulum pro starší žáky v Irsku³ popisuje vymezení očekávaných výstupů včetně prvků k hodnocení KK, Kurikulum pro primární vzdělávání v Anglii⁴ obsahuje popis žákova pokroku. Národní kurikulum pro základní vzdělávání ve Finsku⁵ uvádí popis dobrého výkonu a kritéria pro závěrečné hodnocení, která jsou vymezena pro jednotlivé vzdělávací obory odděleně a která zohledňují znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty odpovídající pojetí KK. Tato kritéria tak představují základ pro hodnocení nejenom oborových znalostí, ale i pro hodnocení dosažení KK žáky. Kurikulum Nového Zélandu⁶ a Národní kurikulum pro základní vzdělávání ve Finsku kladou také důraz na sebehodnocení samotnými žáky, které lze považovat za jeden z podstatných způsobů rozvíjení a dosahování KK.

Sofistikovanější přístupy pro hodnocení KK se prezentují v Kurikulu pro sekundární vzdělávání v Anglii, Kurikulu Nového Zélandu a v Národním kurikulu pro základní vzdělávání ve Finsku. Uvádíme k nim proto podrobnější informace.

Kurikulum pro sekundární vzdělávání v Anglii obsahuje určité principy efektivního hodnocení KK (v terminologii daného kurikula dovedností osobních, k učení a myšlení)⁷. Tyto principy:

- činí z KK nedílnou součást školní kultury, která rozpoznává a hodnotí celkový rozvoj dítěte jako úspěšného žáka, sebejistého jedince a zodpovědného občana, stejně tak jako jeho pokroky ve vzdělávání
- rozpoznávají rostoucí nezávislost žáků a jejich rostoucí schopnost přenášet dovednosti do jiných kontextů
- zasazují hodnocení KK do probíhající výuky a vzdělávání, spíše než izolování studijních a praktických dovedností odděleně mimo kurikulum

³ Senior Cycle Curriculum [online] [cit. 20. 5. 2011]: http://www.curriculumonline.ie/en/Post-Primary_Curriculum/Senior_Cycle_Curriculum/

⁴ The primary curriculum [online] [cit. 20. 5. 2011]: <http://curriculum.qcda.gov.uk/key-stages-1-and-2/index.aspx>

⁵ National Core Curriculum for Basic Education 2004. Vammala : Finnish National Board of Education, 2004. 319 s. ISBN 952-13-2081-8. [online] [cit. 20. 5. 2011]: http://www.oph.fi/english/publications/2009/national_core_curricula

⁶ Ministry of Education. New Zealand. The New Zealand Curriculum for English-Medium Teaching and Learning in Years 1–13. Published for the Ministry of Education by Learning Media Limited, 2007. [online] [cit. 20. 5. 2011]: <http://nzcurriculum.tki.org.nz/content/download/1108/11989/file/The-New-Zealand-Curriculum.pdf>

⁷ Secondary curriculum Developing assessment in skills [online] [cit. 20. 5. 2011]: <http://curriculum.qcda.gov.uk/key-stages-3-and-4/assessment/Developing-assessment/Developing-assessment-in-skills/index.aspx>

- vycházejí z dokladů vypovídajících o rozvoji KK žáků, které jsou zajišťované při výuce i v rámci mimoškolních aktivit
- umožňují školám přizpůsobit rozvoj KK jejich konkrétním potřebám a prioritám prostřednictvím jejich vlastní školní dokumentace popisující KK na základě dokumentu Rámcem KK.⁸

Klade se zde důraz na to, aby hodnocení KK nevycházelo pouze z toho, „co se děje při výuce“. Hodnocení má čerpat i z mimoškolních aktivit žáků, tedy z různých zájmových kroužků (např. dramatický kroužek, sportovní kluby), z přebírání odpovědnosti v domácnosti (například příprava jídla, pomoc a péče o starší či nemohoucí rodinné příslušníky nebo příbuzné) či z dobrovolné práce nebo práce pro charitu. Ukazuje se, že je vhodné do hodnocení mimoškolních aktivit žáků zapojit také rodiče, opatrovníky, vrstevníky, sportovní instruktory a další odpovědné dospělé osoby. Průběžné sledování rozvoje KK je pak méně časově náročné pro učitele. Do hodnocení KK je účelné zapojit také samotné žáky, a to například prostřednictvím sebehodnocení anebo prostřednictvím hodnocení spolužáků a vrstevníků. Motivovaní a poučení žáci by měli být schopni KK rozpoznat a doložit svůj rozvoj i pokroky svých spolužáků. To, že přijmou tuto odpovědnost, je pro ně motivující, má to pozitivní dopad na jejich sebevědomí a přístup k učení.

Kurikulum Nového Zélandu nedefinuje přímo způsob, jak KK hodnotit, tuto pravomoc uděluje školám. Školy musejí na úrovni svého školního kurikula objasnit podmínky, které jsou nutné pro rozvoj KK, určit úroveň jejich dosažení a také způsob hodnocení efektivity přístupů, které se snaží o jejich posilování.

Při tvorbě kurikula na školní úrovni se mohou školy inspirovat doprovodným dokumentem Kurikulum na školní úrovni – návrh a revize (*School Curriculum Design and Review*)⁹. Tento dokument obsahuje zásadní otázky, které by si měli tvůrci kurikul na školní úrovni položit. Níže uvádíme ty, které se týkají KK.

- *Objasnili jsme, co by měla každá KK znamenat pro naše žáky? Objasnili jsme podmínky, které pomohou rozvinout každou kompetenci?*
 - Vysvětluje naše kurikulum, jak budou KK rozvíjeny napříč všemi vzdělávacími aktivitami a programy?
- *Poskytuje naše kurikulum návod, jak pomoci žákům monitorovat rozvoj a prokazování KK?*

Národní kurikulum pro základní vzdělávání ve Finsku přímo o hodnocení KK nehovoří, ale kapitolu, která je věnována informacím týkajícím se hodnocení zna-

⁸ PLTS framework: http://curriculum.qcda.gov.uk/uploads/PLTS_framework_v2_tcm8-936.pdf

⁹ Ministry of Education. New Zealand. School Curriculum Design and Review. From the New Zealand Curriculum to School Curriculum. [online] [cit. 20. 5. 2010]: http://nzcurriculum.tki.org.nz/content/download/820/5882/file/Design_and_review.pdf

lostí, dovedností, postojů a hodnot, lze považovat za součást hodnocení KK, přestože ty nejsou v kurikulu přímo vymezeny.¹⁰

V průběhu základního vzdělávání je ve Finsku hodnocen nejenom pokrok žáků v jednotlivých vzdělávacích oborech, ale i jejich chování a tzv. pracovní schopnosti a dovednosti. Hodnocení pracovních schopností a dovedností je většinou součástí hodnocení jednotlivých vzdělávacích oborů, může být ale hodnoceno i samostatně. Základ pro hodnocení pracovních schopností a dovedností představují cíle formulované v kurikulu pro jednotlivé vzdělávací obory. Hodnotí se schopnosti žáků v oblasti plánování, řízení, realizace a hodnocení vlastní práce. V rámci hodnocení se dále zvažuje, jak zodpovědně žák pracuje a jakým způsobem jedná při kooperaci s ostatními. Chování žáka hodnotí všichni učitelé, kteří ho učili. Cíle týkající se chování žáků musejí být definovány v kurikulu na školní úrovni. Ve finském kurikulu se kladе důraz nejenom na závěrečné vysvědčení, ale také na průběžné hodnocení, které ho doplňuje. Pomáhá žákům, aby si vytvořili reálnou představu o svém vlastním učení a pokroku, čímž se podporuje jejich osobnostní rozvoj. Nedílnou součástí hodnocení je také sebehodnocení samotnými žáky. Podporuje jejich sebezpoznání, sebevědomí i rozvoj studijních schopností. Pomáhá jim uvědomit si vlastní pokrok a regulovat proces vlastního učení.

Podrobnější informace o hodnocení KK, které neobsahují kurikula na státní (národní) úrovni, zejména konkrétní přístupy k tomu, jak určit dosažení úrovně KK u žáků, jak hodnotit KK a konkrétní příklady strategií a nástrojů hodnocení KK, je třeba hledat ve sledovaných zemích v dalších dokumentech a v doplňující metodické podpoře.

¹⁰ V Národním kurikulu pro základní vzdělávání ve Finsku nejsou klíčové kompetence přímo vymezeny. Daným kurikulem se prolínají, aniž by v něm byly jakkoli pojmenovány, jednoznačně vymezeny či charakterizovány.

3. Zjišťování dosažené úrovně KK u žáků v dalších vybraných dokumentech sledovaných zemí

V této kapitole se zabýváme dalšími materiály pro hodnocení KK ve sledovaných zemích. Ty přistupují ke zjišťování dosažených KK u žáků různými způsoby. Jejich přístupy představujeme na příkladu Národních standardů na Novém Zélandu a oborových standardů v Anglii. Postupy v nich uvedené přispívají ke zjištění úrovně rozvíjení a dosahování jednotlivých KK u žáků.

3.1. Národní standardy jako způsob zjišťování dosažených KK na Novém Zélandu

Na Novém Zélandu byly vytvořeny ke kurikulu **Národní Standardy pro čtení, psaní a matematiku**¹¹, které se vztahují na prvních osm let školní docházky a které pomáhají učitelům monitorovat výkon žáků. Slouží pro zjišťování znalostí a dovedností, kterých by měli žáci na odpovídající úrovni dosáhnout. Tyto standardy jsou doplněny dvěma **schématy, která znázorňují rozvoj KK ve vazbě na čtenářskou a matematickou gramotnost**, a to ve dvou úrovních¹². První schéma se pojí s Národními Standardy od ukončení 1. až do ukončení 4. ročníku a druhé schéma s Národními Standardy pro 5. až 8. ročník. Pro příklad uvádíme v příloze č. 1 ukázkou 1. schématu. Rozčlenění do těchto úrovní je ovšem pouze orientační. Je třeba si uvědomit, že rozvoj daných znalostí, dovedností a postojů je u žáků velmi individuální.

Schéma obsahuje přehled 8 vzdělávacích oblastí (Angličtina, Umění, Zdravotní a tělesná výchova, Jazyky, Matematika a statistika, Přírodní vědy, Sociální vědy, Technologie), což dokládá, že se příležitosti pro rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti vyskytují napříč celým kurikulem. Schéma popisuje KK, které se navzájem překrývají. Znamená to, že se nejedná o oddělené entity, ale že jsou vzájemně propojené. Pod každou z uvedených KK (Užívání jazyka, symbolů a textů; Vztah k ostatním; Myšlení; Sebeřízení; Participace a přispívání)¹³ jsou uvedeny důležité **koncepty čtenářské a matematické gramotnosti**, které je třeba v jejím rámci rozvinout. Pro názornost zde některé níže uvádíme. Kompletní schéma znázorňující rozvoj klíčových kompetencí v kontextu čtenářské a matematické gramotnosti, které se pojí s Národními standardy od ukončení 1. až do ukončení 4. ročníku, obsahuje příloha č. 1.

¹¹ <http://nzcurriculum.tki.org.nz/National-Standards>

¹² <http://keycompetencies.tki.org.nz/National-Standards-and-KCs>, http://keycompetencies.tki.org.nz/content/download/1078/7383/file/KC_LitNum_Diagram1_Emergent.pdf, http://keycompetencies.tki.org.nz/content/download/1079/7387/file/KC_LitNum_Diagram2_Developing.pdf

¹³ http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2011/03/Pojeti_klicovych_kompetenci_v_kurikulech_vybranych_zemi_web.pdf

Užívání jazyka, symbolů a textů

- *Chápeme, že zvuky jazyka je možno zaznamenat pomocí symbolů (např. anglická abeceda).*
- *Slova a/nebo projevy a symboly, které si zvolíme, mohou naše sdělení učinit srozumitelnějším nebo zajímavějším.*

Vztah k ostatním

- *Jazyk je komunikační nástroj, který nám pomáhá porozumět sami sobě, komunikovat s ostatními a lépe jim rozumět.*
- *Myšlenky, zkušenosti nebo postoje jiných lidí, o kterých čteme, píšeme anebo o nich hovoříme, se mohou od těch našich velmi lišit. Tito lidé mohou také hovořit anebo psát odlišně. Můžeme si navzájem pomáhat porozumět si a učit se z toho, co máme společného, i z toho, čím se lišíme.*

Myšlení

- *Je to jako mít krabici s různým nářadím, které je možno používat pro různé účely. Je zde celá řada myšlenkových postupů a strategií, které můžeme používat pro řešení problémů. Můžeme sem zahrnout psaní a/nebo mapování našeho myšlení. Co to znamená? K čemu to vede? Proč to vypadá takto? Co mohou očekávat? Co může následovat? Proč to funguje podle tohoto vzoru/modelu?*
- *Když budeme přemýšlet o svém vlastním učení, bude naše učení efektivnější. Můžeme přemýšlet o tom, co už známe a umíme, co očekáváme, že se naučíme anebo se chceme naučit, jaké nové věci jsme se už naučili a co chceme dělat příště.*

Sebeřízení

- *Je důležité, abychom za vlastní studium převzali odpovědnost a byli připraveni a ochotni se učit.*
- *Když se ve svém učení zadrhneme, je důležité vědět, kdy požádat o pomoc a kdy to zkusit ještě jednou.*

Participace a přispívání

- *Pokud jsme členy nějakých skupin, máme k nim i jistou odpovědnost.*
- *Když se staneme dobrým čtenářem, autorem nebo matematikem, přinese nám to velké potěšení a obohatí to život nás samých i životy ostatních.*

3.2 Oborové vzdělávací standardy jako způsob zjišťování dosažených KK v Anglii

V Anglii je věnována problematice KK¹⁴ velká pozornost, což dokládají i speciální webové stránky **Národního kurikula**¹⁵, na kterých lze nalézt nejenom velmi podrobné informace týkající se rozvíjení KK v prostředí jednotlivých vzdělávacích oborů, ale i doporučení pro učitele, jak dané KK ve výuce rozvíjet a hodnotit. V případě **Kurikula pro primární vzdělávání** je třeba zdůraznit popis žákova pokroku v jednotlivých předmětech, které zohledňují klíčové dovednosti.

V Anglii se nepoužívá pojem „Key competences“, tedy klíčové kompetence. Úřad pro kvalifikace a kurikulum, Agentura pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA – Qualifications and Curriculum Development Agency)¹⁶ pracuje s pojmem „Key Skills“, tedy klíčové dovednosti. **Kurikulum pro sekundární vzdělávání v Anglii** obsahuje návod, jak rozpoznat, že k efektivnímu rozvíjení dovedností osobních, k učení a myšlení skutečně dochází. Doporučuje se zde, aby tutor¹⁷ anebo studijní mentor¹⁸ pravidelně posuzoval záznamy, které dokládají rozvíjení daných dovedností žáků, a aby byly brány v úvahu nejenom názory učitelů, ale i vzájemné hodnocení vrstevníků a názory rodičů. Je zde zdůrazněn smysl tohoto hodnocení, tedy podpořit schopnosti samotných žáků, rozpoznat dané dovednosti a dále je rozvíjet. Kurikulum pro sekundární vzdělávání v Anglii obsahuje pouze obecné zásady, jak hodnotit KK. Podrobnější informace týkající se této problematiky se vyskytují buď v doplňujících dokumentech, nebo v metodické podpoře pro učitele (viz 5. kapitola, část 5.2, 5.3).

¹⁴ V Anglii se nepoužívá pojem „Key competences“, tedy klíčové kompetence. Úřad pro kvalifikace a kurikulum, Agentura pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA – Qualifications and Curriculum Development Agency) pracuje s pojmem „Key Skills“, tedy klíčové dovednosti. Pro potřeby srovnávací analýzy však nadále v textu používáme pojem klíčové kompetence.

¹⁵ www.curriculum.qcda.gov.uk

¹⁶ www.qcda.gov.uk

¹⁷ tutor = vyškolený pedagogický pracovník, osoba, která se stará o určitou skupinu žáků, konzultuje a procvičuje s nimi učivo a studium žáků; v kontaktu se žáky plní řídicí, pedagogickou, sociální a technickou roli

¹⁸ studijní mentor = studijní poradce žáků

4. Vybrané další přístupy k hodnocení výuky vzhledem k rozvíjení KK

K reflexi toho, zda byly KK ve výuce rozvíjeny, může přispívat stanovení indikátorů objasňujících jejich konkrétní podobu ve výuce. Zda dochází k rozvoji KK, se odrazí ve všech aspektech plánování výuky i ve výuce samotné, včetně realizovaných aktivit, užívaných zdrojů a způsobu komunikace, vzdělávacího obsahu, rolí, které ve vzdělávacím procesu zaujímají žáci i učitelé a v klimatu třídy i školy. Jako ukázkou možných přístupů uvádíme příklad indikátorů a principů KK na Novém Zélandu. Pro potřeby výuky zde byly specifikovány následující indikátory KK, z nichž některé jsou pro názornost doplněné o tzv. „provokativní otázky“, jež mají učitelům při reflexi výuky pomoci.¹⁹

*Očekává se, že (se) **žáci**:*

- *aktivně zapojí do rozhodování o obsahu, průběhu a hodnocení výuky*
 - Provokativní otázky: Kdo vybral téma? Kdo rozhodl o zdrojích, které využíváte?
- *aktivně zapojí do výuky*
 - Provokativní otázky: Jaký je poměr mezi časem, ve kterém byli dnes žáci pasivní, a časem, ve kterém byli aktivní?
- *méně čekají a více se učí*
 - Provokativní otázky: Vyskytly se dnes situace, ve kterých žáci čekali, namísto toho, aby daný čas využili efektivněji?
- *mají zájem o své studium*
 - Provokativní otázky: Hovoří žáci o svém učebním programu i mimo vyučovací čas? Přicházejí do hodin pokračovat ve studiu nadšení?
- *neváhají přicházet s vlastními návrhy*
 - Provokativní otázky: Pokud žák navrhne obměnu aktivity, kterou jste plánoval/a, co byste řekl/a?
- *kladou otázky sami sobě, učitelům i ostatním žákům*
 - Provokativní otázky: Je ve třídě klima vzájemné důvěry a respektu, ve kterém mohou žáci položit otázky, na které se potřebují zeptat?

*Očekává se, že (se) **učitel***

- *věnuje žákům pozornost, respektuje je a reaguje na jejich podněty – což může vyžadovat bezprostřední úpravu plánů v průběhu výuky*
 - Provokativní otázky: Umožňuje třídní klima spontánně reagovat na výukové situace tak, jak vznikají, a pokračovat novým relevantním směrem?
- *poskytuje kvalitní zpětnou vazbu a perspektivu („dopřednou vazbu“) zaměřenou na vzdělávací oblasti i klíčové kompetence*
 - Provokativní otázky: Týkala se některá z Vámi poskytnutých zpětných vazeb k písemnému úkolu toho, jak by se mohli žáci zapojit?

¹⁹ [Lhttp://keycompetencies.tki.org.nz/In-teaching](http://keycompetencies.tki.org.nz/In-teaching)

http://keycompetencies.tki.org.nz/content/download/737/5181/file/Provocative_kc_questions.pdf

- upravuje a přizpůsobuje plány dle potřeb žáků
 - Provokativní otázky: *Jak otevřený/á jste k úpravám a přizpůsobování plánů, když to znamená změnu Vaší oblíbené aktivity?*
- opětovně se žáky prochází učební plány
 - Provokativní otázky: *Viděli žáci učební plány? Zahrnul/a jste je do plánování?*
- ukazuje, že i on se stále něčemu učí
 - Provokativní otázky: *Sdílel/a jste se žáky příklady toho, co je pro Vás nové anebo náročné?*
- zkouší to, co nikdy před tím nedělal
 - Provokativní otázky: *Zvažujete a zkoušíte nové přístupy a aktivity?*

Očekává se, že **obsah, témata a stěžejní otázky**

- jsou (anebo se stanou) pro žáky zajímavými
- vycházejí z reálného kontextu – týkají se skutečností, které probíhají v místní nebo globální komunitě
- navazují na dosavadní znalosti a zkušenosti žáků
- rozšiřují kompetence žáků

Očekává se, že **zdroje**

- jsou různého původu – místního, státního, globálního
- vycházejí z různých perspektiv
- zahrnují různá média
- jsou zajišťovány nejenom učiteli, ale také žáky, rodiči, místními obyvateli či dalšími osobami

Očekává se, že **realizované aktivity**

- uvedou žáky do reálných, autentických kontextů
- jsou flexibilní a přizpůsobitelné
- jsou dynamické – aktivity, které vedou k dalším nepředvídatelným činnostem a samy je generují
- vyžadují samostatnou i skupinovou práci
- jsou účelné a smysluplné
- jsou přizpůsobeny důležitým výstupům

Očekává se, že **třídní kultura** (je)

- zaměřena na studium
- zahrnuje flexibilitu
- působí tak, že žáci mohou prosadit svůj názor
- podporuje kladení otázek, příspěvky, návrhy, učení se z chyb i úspěchů
- umožňuje riskovat

Očekává se, že **způsob komunikace**

- reflektuje kurikulum a hodnoty školy
- pobízí žáky k tomu, aby se začali učit
- podporuje návrhy žáků
- zaměřuje pozornost na obsah vzdělávání společně s rozvojem KK – myšlení / vztah k ostatním / užívání jazyka, symbolů a textů / sebeřízení / participace a přispívání

Mnoho z aktivit, které ve výuce učitelé běžně užívají, podporuje rozvoj KK. Stanovení výše uvedených indikátorů a provokativních otázek ovšem umožňuje tyto aktivity reflektovat a uvědomit si, zda k rozvoji KK skutečně přispívají, anebo nikoli. K procesu rozvíjení KK mohou přispět také **principy KK**, uváděné na Novém Zélandu jako podstatný předpoklad rozvoje KK.²⁰ Patří mezi ně **aktivita** (žáci učivo aplikují, smysluplně využívají a své znalosti si rozšiřují prostřednictvím aktivního zapojení do učení – tedy v protikladu k pouhému memorování, opakování, zapisování, čekání a kopírování), **reálnost/účelnost** (žáci interagují s ostatními v reálných kontextech a mezi vzdělávacími oblastmi existuje propojení), **relevantnost** (učení je důležité pro současný život žáků a zároveň podporuje jejich pozitivní přístup k celoživotnímu vzdělávání) a **rozšiřování schopností** (je zde snaha o rozvoj studijních schopností žáků – jejich nadšení, zájem a vůli učit se – tedy v protikladu k pouhému plnění pokynů pedagoga).²¹

²⁰ V našem pojetí jim mohou zřejmě odpovídat stanovená **kritéria rozvoje KK**.

²¹ <http://keycompetencies.tki.org.nz/In-teaching>

5. Vybrané nástroje pro hodnocení a strategie pro rozvíjení KK

5.1 Nástroje pro hodnocení KK a strategie pro rozvíjení KK na Novém Zélandu

První skupinu tvoří nástroje pro hodnocení KK. Patří mezi ně:

- **Studijní deníky** nebo záznamy žáků týkající se kompetenčně zaměřených cílů a dalších učebních cílů, ve kterých dokumentují jejich úspěšné dosažení v konkrétních situacích a uvažují o svých dalších studijních potřebách.
- **Portfolia**, jejichž prostřednictvím žáci dokumentují své učení během určitého období. Sami vybírají, co do svého portfolia zahrnou, a popíší, co konkrétně to dle jejich názoru vypovídá o jejich učení. Portfolia mohou být využívána také pro komunikaci mezi učitelem, žákem a rodiči.
- **Elektronická portfolia**, která taktéž slouží žákům k vedení záznamů o vlastní práci, úspěších, cílech, k reflexi vlastního studia a ke sdílení informací. Umožňují jim předkládat informace v různých formátech a mít je k dispozici pro různé instituce. Stále ve větší míře pomáhají žákům přebírat odpovědnost za své vlastní vzdělávání. Pro prezentaci vzdělávacího procesu i jeho konečných výsledků je možné využít celou řadu médií – video, zvukové a obrazové záznamy, i textové soubory.
- **Krátké texty**, tzv. **učební příběhy**, které dokládají rozvoj KK žáka. Soubor těchto textů za určité časové období podává obraz o rozvoji žáka, o posílení jeho KK. Mohou být vypracovány učitelem, žákem, rodičem nebo jinou dospělou osobou. Zpravidla jsou výsledkem spolupráce několika osob. Mohou obsahovat i fotografie a další doklady. Tato metoda hodnocení byla původně vypracována pro potřeby dětí předškolního věku, v současnosti se ale využívá na všech úrovních včetně středních škol.

Druhou skupinu tvoří strategie²² pro rozvíjení KK a prostředky k určení, zda jsou KK ve výuce rozvíjeny a dosahovány. Patří mezi ně:

- **Neformální diskuse** na konci každého dne, které se mohou zúčastnit nejenom žáci a učitel, ale i rodiče a která se týká zhodnocení celého dne včetně reflexe rozvoje KK.
- **Záznam žáka** na listu papíru, který žáci vhodí do určeného boxu jako zpětnou vazbu učiteli při odchodu ze třídy. Zaznamenají zde vše, co si myslí o průběhu celého dne, o tom, co a jak se během dne učili a naučili.
- **Diskusní webové fórum**, na kterém žáci upřesňují své zkušenosti z učení rodičům, aby je mohli sdílet anebo komentovat.
- **Náměty pro diskusi**, které si žáci připravují jako součást domácího úkolu.
- **Příležitost ke sdílení** toho, jak se projevují získané KK v konkrétních situacích před, během a po vyučování a také během přestávek.

²² V našem prostředí chápeme uváděné strategie pro rozvíjení KK jako prostředky pro uplatňování strategie zapojit žáky do procesu rozvíjení KK.

- Záznam situací, ve kterých žáci využili KK, např. prostřednictvím fotoaparátu či kamery.²³

5.2 Záznamové archy využívané v Anglii a v Irsku

Užitečným nástrojem, který slouží k dokumentaci a rozpoznání toho, zda byly KK ve výuce rozvinuty, může být i využívání cílených záznamových archů. Mohou být vyplňovány učiteli anebo přímo žáky. Některé z nich slouží k reflexi toho, zda byly KK ve výuce skutečně rozvíjeny s cílem danou výuku zdokonalit.

V některých případech může být cílem učitelů, aby sami žáci reflektovali proces svého učení a osvojování KK. V takovém případě je vhodné použít záznamový arch, do kterého sami žáci zaznamenají své odpovědi na otázky typu, jak se do výuky zapojili, co se naučili, zda a proč jim daný způsob výuky vyhovoval, či nikoli, co mohou udělat, aby se zdokonalili atd.

Jiné záznamové archy slouží k určení dosažené úrovně jednotlivých KK u žáků, jinými slovy ke sledování jejich pokroku. Tento typ záznamových archů často vyžaduje rozpracování KK či jejich částí do jednotlivých úrovní. Pro názornost zde uvádíme ukázkou z **hodnotícího záznamového archu** pro KK týmové práce, který byl vytvořen soukromou společností **YesAssess**²⁴ v **Anglii**²⁵. Kompletní záznamový arch, který umožňuje sebehodnocení žáků, hodnocení vrstevníků i hodnocení dospělého, je obsažen v příloze č. 2.

²³ How could we monitor key competencies? New Zealand Ministry of Education. [online] [cit. 4. 4. 2011]: <<http://keycompetencies.tki.org.nz/Monitoring>>

²⁴ www.yesassess.co.uk

²⁵ http://www.yesassess.co.uk/docs/TeamWorker_v1_portrait_BW.pdf

Ukázka z hodnotícího záznamového archu pro KK týmové práce (Anglie)

Člen týmu:	Žák:		Předmět:		
	Spolužák:		Třída:		
	Dospělý:		Datum: den/měsíc/rok		
6 Zatrhněte pouze jednu kolonku pro každou z 8 dílčích dovedností:					
	Nováček	Učeň-začátečník	Odborník-praktik	Specialista - expert	Vedoucí odborník
1. Spolu-práce za účelem dosažení cílů	Má sklony rušit členy skupiny nebo se nezúčastnit společných aktivit	Začíná pomáhat ostatním ve skupině	Pomáhá ostatním a plně se zapojuje do skupinových úkolů a/nebo do své role ve skupině	Plně se podílí na práci skupiny a má zájem na dosažení cílů	Vede tým k dosažení cílů
Já					
Spolužák					
Dospělý					
2. Ohled na ostatní a zpětná vazba	Sebe klade a první místo	Příležitostně se chová spravedlivě a bere ohled na ostatní	Bere ohled na ostatní a při poskytování zpětné vazby ostatním členům týmu je spravedlivý a jeho myšlenky jsou užitečné	Bere ohled na ostatní při každé příležitosti a nabízí promyšlenou, užitečnou a spravedlivou zpětnou vazbu	Bere zvláštní ohled na ostatní a zpětnou vazbu využívá jako nástroj k povzbuzení ostatních a k jejich inspiraci
Já					
Spolužák					
Dospělý					

Rozpracování KK do jednotlivých úrovní může být nahrazeno jednoduchou škálou (číselnou, např. 1–5, anebo s využitím symbolů, např. ++, +, 0, -, --, atd.). V takovém případě je třeba stanovit konkrétní části či aspekty jednotlivých KK, které chceme hodnotit. Níže uvádíme příklad ze záznamového archu, který je využíván v Irsku a který slouží žákům ke zpětné reflexi jejich vlastního učení²⁶:

²⁶ Tento konkrétní záznamový arch se užívá pro žáky ve věku 15/16–17/19 let, na něž se vztahuje Kurikulum pro starší žáky (Senior Cycle Curriculum). Zde ho uvádíme proto, že může být inspirující i pro reflexi rozvoje klíčových kompetencí ve výuce v základním vzdělávání.

Záznamový arch sloužící žákům ke zpětné reflexi učení (Irsko)

ŽÁKOVA REFLEXE VLASTNÍHO UČENÍ						
Předmět:			Téma:			
Dovednost²⁷: Spolupráce²⁸						
Při studiu tohoto tématu jste si měli rozvinout dovednost spolupráce. Vyplňte prosím tento dotazník, abyste zjistili, zda toho bylo skutečně dosaženo.						
Ohodnot'te se 1, pokud odpovíte na následující výroky „ne“, ohodnot'te se 2–4, pokud jste vykonávali aktivity popsané v daných výrocích zčásti / méně často, a ohodnot'te se 5, pokud jste vykonávali aktivity popsané v daných výrocích hodně/často.						
	1	2	3	4	5	
1. Pracoval/a jsem ve dvojicích						
2. Pracoval/a jsem v malé skupině						
3. Spolupracoval/a jsem se svým spolužákem / se členy týmu, abychom se dohodli, jak splnit úkol						
4. Ve skupině jsem pracoval/a na přiděleném úkolu a bral/a na sebe svůj podíl odpovědnosti						
5. Hovořila jsem o svých myšlenkách a názorech s ostatními						
6. Naslouchal/a jsem myšlenkám a názorům ostatních a respektoval/a je						
7. Pomohl/a jsem někomu jinému s jeho úkolem						
8. Měl/a jsem užitečné návrhy, jak postupovat dál						
9. Pomohl/a jsem vyřešit konflikt a nedorozumění						
10. Splnil/a jsem dohodnuté úkoly a dodržel/a časový harmonogram						
V případe, že jste si přidělili vyšší číslo, vysvětlete prosím, proč. Do detailu popište, co přesně jste dělali.						
Nejvíce se mi líbilo						
Nejdůležitější věc, kterou jsem se naučil/a, je						
Dovednost, kterou chci více rozvinout, je						

KK mohou být hodnoceny také prostřednictvím **volných záznamových archů** se stručným komentářem, ve kterém učitel či žák konkrétně uvede, co dokazuje, že si

²⁷ V Irsku se nepoužívá termín klíčové kompetence „key competences“, nýbrž termín klíčové dovednosti „key skills“.

²⁸ V originále „working with others“, blíží se klíčové kompetenci sociální a personální v RVP ZV / RVP G.

stanovenou část či aspekt vybrané KK rozvinul. Nevýhodou takovýchto záznamových archů je jejich časová náročnost při vyplňování, výhodou je pak (při dobrém zpracování) jejich vysoká vypovídající hodnota.

5.3 Externí testy a evidenční portfolia k hodnocení KK v Anglii

K hodnocení KK mohou být používány také **externí testy**. V žádné ze sledovaných zemí ovšem nebyla nalezena informace, že by se takovéto testy vztahovaly na žáky v základním vzdělávání. I přesto pro nás může být jejich podoba a struktura inspirující. Uveďme zde tedy konkrétní příklad z Anglie, kde jsou dané testy sestavovány centrálně Agenturou pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA). Na jejich stránkách je možné nalézt vzorové testy jednotlivých KK²⁹ i informace například o jejich struktuře a bodování.³⁰ Dané testy posuzují schopnosti kandidátů nezávisle aplikovat KK v praktických příkladech. Jsou sestaveny do čtyř úrovní. Nebyla však nalezena informace, zda se jednotlivé úrovně pojí s konkrétní věkovou kategorií účastníků hodnocení, některé z testů jsou vytvářeny pro dospělé. Realizaci těchto testů zajišťují speciální centra poskytující kurzy klíčových dovedností (*awarding bodies and centres to prepare for the key skill qualification*). Výsledky testů se doplňují materiály pro **evidenční portfolio KK** (*klíčových dovedností – key skills evidence portfolio*). Je to složka obsahující ověřitelné materiály dokládající dosaženou úroveň KK. Požadavky na materiály, které má portfolio obsahovat pro jednotlivé KK (viz příloha č. 3), jsou definovány v rámci oborových standardů. Vedle postupů „potřebujete vědět, jak“ (část A), se uvádějí konkrétní dovednosti (část B), které musí žák prokázat a zároveň o tom vést evidenci. Materiály jsou většinou písemné, tedy ve formě dokumentů, ale lze použít i audio- a videonahrávky, fotografie atd. Nemusí jít pouze o podklady získané v rámci procesu vzdělávání. Mohou pocházet z neformálních, pracovních či volnočasových aktivit. Evidenční portfolio může být vytvořeno v angličtině, velštině i irštině. Hodnoceno je přímo centry, které poskytují kurzy pro rozvoj KK.

Kandidáti mající zájem o udělení certifikace KK, kteří jsou schopni dokázat, že již v minulosti získali kvalifikaci s podobným obsahem, jako má daná klíčová kompetence, tedy tzv. **náhradní kvalifikaci** (*Proxy Qualifications*), mohou žádat o výjimku. V přesně vymezených případech nemusí absolvovat testy anebo předkládat evidenční portfolio. Seznam schválených náhradních kvalifikací, který je každoročně aktualizovaný, je zveřejněn na stránkách jmenované Agentury pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA).

Postup dosahování KK na určitou úroveň a jejich následné hodnocení, je popsán tak, aby bylo možné jej individuálně přizpůsobit osobnímu tempu každého jedince. Každá

²⁹ Agentura pro rozvoj kvalifikací a kurikula užívá termín klíčové dovednosti, nikoli termín klíčové kompetence. <http://www.qcda.gov.uk/resources/6151.aspx>; <http://www.qcda.gov.uk/qualifications/6228.aspx>

³⁰ <http://www.qcda.gov.uk/qualifications/6136.aspx>

další úroveň vychází z úrovně předcházející. Vzdělávání v oblasti KK tímto způsobem nejen umožní rozpoznat současné schopnosti daného jedince, ale také určit, jak tyto dále rozvíjet, aby vyhověly novým požadavkům na dalších úrovních.

Postup je rozdělen do dvou kroků, přičemž první krok informuje o technikách a znalostech spojovaných s každou KK. První krok určí, co je potřeba se naučit a co je potřeba procvičit, aby každý získal motivaci k aplikaci získaných KK během studia, v práci nebo v běžném životě. Druhý krok popisuje, jak získané KK aplikovat v praxi. Všechna práce v této části je pak hodnocena a je třeba získat jistotu, důkaz, že bylo dosaženo schopnosti udělat všechno, co je popsáno v následujících bodech postupu (viz příloha č. 3).

V případě KK Numerická aplikace, Komunikace a Informační a komunikační technologie je třeba, aby kandidát úspěšně složil test a zároveň předložil evidenční portfolio. Dosáhne-li kandidát těchto dvou komponent na odlišné úrovni (např. složí úspěšně test na úrovni 2, ale předloží portfolio důkazů, jež splňuje požadavky stanovené v rámci oborových standardů pro jednotlivé KK pouze na úrovni 1), bude mu přiřazována kvalifikace nižší dosažené úrovně. V případě KK Zlepšování vlastního učení a výkonu, Řešení problémů a Práce s druhými stačí, aby kandidát předložil evidenční portfolio.

6. Závěr

Sledovaná kurikula vybraných zemí se ve většině případů přímým hodnocením KK nezabývají. Výjimku představuje **Kurikulum pro sekundární vzdělávání v Anglii**, které obsahuje principy efektivního hodnocení klíčových kompetencí.

Kurikulum Nového Zélandu sice nedefinuje, jak KK hodnotit, ale povinnost jejich hodnocení deleguje na školy. Povinností školy je objasnit podmínky, které pomohou anebo zamezí rozvoji KK, uvést efektivní přístupy jejich rozvíjení, prokázat míru jejich dosažení a uvést způsoby hodnocení.

V **Národním kurikulu Finska** se klade důraz na zapojení žáků do průběžného hodnocení, jehož součástí je i hodnocení KK. Pro sebehodnocení žáků jsou využívány připravené záznamové archy, sebehodnocení probíhá i navzájem mezi vrstevníky. Žáci by měli být schopni rozpoznat a doložit dosažení KK.

K reflexi toho, zda byly KK ve výuce rozvíjeny a dosahovány, mohou přispívat **indikátory** objasňující jejich konkrétní podobu ve výuce. Stanovení indikátorů umožňuje tyto aktivity reflektovat a uvědomit si, zda k rozvoji KK skutečně přispívají, anebo nikoli.

Užitečným nástrojem, který slouží k dokumentaci a rozpoznání toho, zda byly KK ve výuce rozvinuty, může být i využívání předpřipravených **záznamových archů**. Mohou být vyplňovány učiteli anebo přímo žáky. Některé z nich slouží k reflexi toho, zda byly KK ve výuce skutečně rozvíjeny s cílem danou výuku zdokonalit.

V České republice mohou k hodnocení KK částečně přispívat stanovené **úrovně – hladiny klíčových kompetencí**³¹, na jejichž základě by mohla být vytvořena **kritéria hodnocení KK**, vytvořená na centrální úrovni. Velmi inspirativní je také schéma znázorňující rozvoj KK v jednotlivých vzdělávacích oborech, kde se postupuje od konkrétního očekávaného výstupu přes výběr KK (respektive jejich úrovní – hladin) a vymezení výchovných a vzdělávacích strategií k popisu konkrétních výukových situací a k návrhům na hodnocení žáků³². Rozšířením o kritéria hodnocení by mohly vzniknout záznamové archy, mapující nejen jejich rozvoj KK, ale také hodnocení jejich získané úrovně žáky. Tyto záznamové archy by mohli od určitého věku používat i sami žáci na základě sebehodnocení. To by mohlo přispět k jejich větší odpovědnosti ke vzdělávání.

³¹ Kolektiv autorů: Klíčové kompetence v základním vzdělávání. Praha : VÚP, 2007. 75 s. ISBN 978-80-87000-07-6. <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/kkzv.pdf>

³² Kolektiv autorů: Klíčové kompetence ve výuce na základní škole a gymnáziu. Praha : Národní ústav pro vzdělávání (divize VÚP), 2011. s. 7. ISBN 978-80-87000-72-4. http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/07/Klicove_kompetence.pdf

Materiál Přístupy k hodnocení KK ve vybraných zahraničních zemích poskytl:

1. vybrané informace o hodnocení KK ve vzdělávacích kurikulech sledovaných zemí na státní (národní úrovni);
2. vybrané informace o zjišťování dosažené úrovně KK u žáků v dalších dokumentech sledovaných zemí;
3. další přístupy k hodnocení výuky vzhledem k rozvíjení KK v podobě indikátorů a principů dosahování KK na Novém Zélandu;
4. vybrané nástroje pro hodnocení a strategie pro rozvíjení KK ve sledovaných zemích v podobě záznamových archů, externích testů a evidenčního portfolia.

Všechny tyto materiály poskytly cenné informace a zkušenosti o tom, jak přistupují sledované země v procesu výuky k rozvíjení, k dosahování jednotlivých úrovní (hladin) KK a k hodnocení žáků.

Materiál přispěl jako informační podklad pro další řešení resortního úkolu B06 v těchto aktivitách:

- tvorba souboru postupů pro rozvíjení KK s ukázkami výukových situací z vybraných oborů;
- tvorba souboru doporučení a otázek, jak zjistit a hodnotit dosažení jednotlivých KK ve výuce.

Informace poskytnuté v předkládané analýze zároveň poskytují po svém zveřejnění inspiraci pro nejširší učitelskou veřejnost na školách v České republice. Mohou být nastaveny vzorové parametry, kritéria, strategie a nástroje pro rozvíjení KK, pro dosahování jejich úrovní (hladin) a také pro hodnocení žáků ve výukových situacích na školách.

7.1 Příloha č. 1

Schéma znázorňující rozvoj KK v kontextu čtenářské a matematické gramotnosti (Nový Zéland)

Učební kontext	Kurikulum Nového Zélandu Čtenářská a matematická gramotnost a klíčové kompetence kurikula		Národní standardy
	Užívání jazyka, symbolů a textů	Vztah k ostatním	
Angličtina	<ul style="list-style-type: none"> • Chápeme, že zvuky jazyka je možno zaznamenat pomocí symbolů (např. anglická abeceda) • Další jazyky, symboly a neverbální projevy (řeč těla, tanec, drama) mohou také vyjadřovat myšlenky a představy, např. maorština, matematické symboly = + -, schémata, grafy, emoce. • Slova a/nebo projevy a symboly, které si zvolíme, mohou naše sdělení učinit srozumitelnějším nebo zajímavějším. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jazyk je komunikační nástroj, který nám pomáhá porozumět sami sobě, komunikovat s ostatními a lépe jim rozumět. • Myšlenky, zkušenosti nebo postoje jiných lidí, o kterých čteme, píšeme anebo o nich hovoříme, se mohou od těch našich velmi lišit. Tito lidé mohou také hovořit anebo psát odlišně. Můžeme si navzájem pomáhat porozumět si a učit se z toho, co máme společného, i z toho, čím se lišíme. • To, že hovoříme nebo píšeme o našich vlastních myšlenkách, pocitech nebo zkušenostech, může pomoci ostatním lidem k tomu, aby nám porozuměli. • Tak jako my se můžeme učit od ostatních, mohou se ostatní učit zase od nás. • Když hovoříme s ostatními o svých názorech, můžeme si vyjasnit to, jak rozumíme textům, můžeme si vyjasnit představy a přístupy k řešení problémů, jak je chápeme my a jak je chápou ostatní. 	Po ukončení 1. ročníku: <i>Čtení</i> <i>Psaní</i> <i>Matematika</i>
Umění	<ul style="list-style-type: none"> • Pro sdělování myšlenek, představ, událostí a příběhů lidí (v tištěné nebo elektronické podobě) můžeme používat obrázky, symboly a/nebo písemné texty a matematické vztahy. • Pro sdělování myšlenek, otázek a potřeb a pro sociální interakci je důležitá řeč a naslouchání. • Texty a symboly používáme různým způsobem, a to v závislosti na našem zámeru a na publiku, kterému jsou určeny. 		
Zdravotní a tělesná výchova	Myšlení <ul style="list-style-type: none"> • Existují různé způsoby, jak lidé chápou náš svět a přemýšlejí o něm. K tomu nám slouží čtení, psaní, poslouchání a řeč. Podstatná je touha po poznání a hledání odpovědí. • Je to jako mít krabici s různými nářadími, které je možno používat pro různé účely. Je zde celá řada myšlenkových postupů a strategií, které můžeme používat pro řešení problémů. Můžeme sem zahrnout psaní a/nebo mapování našeho myšlení. Co to znamená? K čemu to vede? Proč to vypadá takto? Co mohu očekávat? Co může následovat? Proč to funguje podle tohoto vzoru/modelu? • Můžeme si vymyslet vhodné otázky, které nám pomohou v pochopení. Můžeme také pomoci jiným lidem zodpovědět jejich otázky. Můžeme si vzájemně pomáhat v pochopení. • Když budeme přemýšlet o svém vlastním učení, bude naše učení efektivnější. Můžeme přemýšlet o tom, co už známe 		

<p><i>Jazyky</i></p>	<p>a umíme, co očekáváme, že se naučíme anebo se chceme naučit, jaké nové věci jsme se už naučili a co chceme dělat příště.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Často můžeme my sami nebo ostatní přijít na užitečné otázky, strategie nebo nápady, které jsou zcela originální. Z toho můžeme mít velkou radost a můžeme tím také pomoci ostatním. • Někdy je nad určitým úkolem potřeba velmi přemýšlet, což může být náročné. To je ovšem zcela v pořádku, protože když věnujeme přemýšlení více času, výsledkem jsou lepší nápady a řešení. • Pro lepší pochopení může být užitečné vyhledávat v jazyce, symbolech a textech určité vzorce, třídit, organizovat, hledat podobnosti a propojení, vyvozovat, predikovat a provádět kritickou reflexi. 				<p>Po ukončení 1. ročníku: <i>Čtení</i> <i>Psaní</i> <i>Matematika</i></p>																									
<p><i>Matematika a statistika</i></p>	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="281 419 557 632"> <p>Sebeřízení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je důležité, abychom za vlastní studium převzali odpovědnost a byli připraveni a ochotni se učit. • Přestože se občas setkáváme s těžkostmi, je důležité se alespoň pokusit, protože tím se učíme dělat nové věci. • Pro učení nových věcí můžeme používat to, co již známe a umíme. Někdy se učíme napodobováním jiných, pokusem a omylem, diskusí a reflexí nebo zpětnou vazbou od ostatních. • Když se ve svém učení zadržujeme, je důležité vědět, kdy požádat o pomoc a kdy to zkusit ještě jednou. • Lidé se učí různými způsoby a můžeme jim pomoci, pokud víme, že o naši pomoc mají zájem. • Je důležité pochopit, že dokončení úkolů nebo aktivit v daném termínu je prospěšné pro nás samotné i pro ostatní, např. čtení za domácí úkol, zajištění potřebných pomůcek, vypracování úkolů z matematiky. </td> <td colspan="3" data-bbox="557 419 841 1265"> <p>Participace a přispívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidé patří do různých skupin – malých i velkých. Lidé mohou být členy mnoha rozdílných skupin. • Také ostatním můžeme pomoci v učení, a to tím, že jim budeme naslouchat, dáme jim čas přemýšlet a budeme je povzbuzovat k tomu, aby se podělili o své nápady, strategie a názory, a sami uděláme totéž. • Pokud jsme členy nějakých skupin, máme k nim i jistou odpovědnost. • Při určité činnosti nebo při hledání řešení můžeme spolupracovat. Pracovat tímto způsobem může být efektivnější, když každá osoba přispěje svým vlastním myšlením a/nebo provedením své části úkolu. • Někdy má určitá osoba potřebu dělat či hovořit o jiných věcech než skupina a musí si to vyjednat. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je diskuse. • Když se staneme dobrým čtenářem, autorem nebo matematikem, přinese nám to velké potěšení a obohatí to život nás samých i životy ostatních. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="113 632 281 844"> <p><i>Přírodní vědy</i></p> </td> <td data-bbox="281 632 557 844"></td> <td data-bbox="557 632 734 844"></td> <td data-bbox="734 632 841 844"></td> <td data-bbox="841 632 1004 844"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="113 844 281 1056"> <p><i>Sociální vědy</i></p> </td> <td data-bbox="281 844 557 1056"></td> <td data-bbox="557 844 734 1056"></td> <td data-bbox="734 844 841 1056"></td> <td data-bbox="841 844 1004 1056"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="113 1056 281 1265"> <p><i>Technologie</i></p> </td> <td data-bbox="281 1056 557 1265"></td> <td data-bbox="557 1056 734 1265"></td> <td data-bbox="734 1056 841 1265"></td> <td data-bbox="841 1056 1004 1265"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="113 1265 281 1343"></td> <td data-bbox="281 1265 385 1343"> <p>Vize</p> </td> <td data-bbox="385 1265 489 1343"> <p>Hodnoty</p> </td> <td data-bbox="489 1265 593 1343"> <p>Principy</p> </td> <td data-bbox="593 1265 734 1343"> <p>Klíčové kompetence</p> </td> <td data-bbox="734 1265 841 1343"> <p>Vzdělávací oblasti</p> </td> <td data-bbox="841 1265 1004 1343"></td> </tr> </table>				<p>Sebeřízení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je důležité, abychom za vlastní studium převzali odpovědnost a byli připraveni a ochotni se učit. • Přestože se občas setkáváme s těžkostmi, je důležité se alespoň pokusit, protože tím se učíme dělat nové věci. • Pro učení nových věcí můžeme používat to, co již známe a umíme. Někdy se učíme napodobováním jiných, pokusem a omylem, diskusí a reflexí nebo zpětnou vazbou od ostatních. • Když se ve svém učení zadržujeme, je důležité vědět, kdy požádat o pomoc a kdy to zkusit ještě jednou. • Lidé se učí různými způsoby a můžeme jim pomoci, pokud víme, že o naši pomoc mají zájem. • Je důležité pochopit, že dokončení úkolů nebo aktivit v daném termínu je prospěšné pro nás samotné i pro ostatní, např. čtení za domácí úkol, zajištění potřebných pomůcek, vypracování úkolů z matematiky. 	<p>Participace a přispívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidé patří do různých skupin – malých i velkých. Lidé mohou být členy mnoha rozdílných skupin. • Také ostatním můžeme pomoci v učení, a to tím, že jim budeme naslouchat, dáme jim čas přemýšlet a budeme je povzbuzovat k tomu, aby se podělili o své nápady, strategie a názory, a sami uděláme totéž. • Pokud jsme členy nějakých skupin, máme k nim i jistou odpovědnost. • Při určité činnosti nebo při hledání řešení můžeme spolupracovat. Pracovat tímto způsobem může být efektivnější, když každá osoba přispěje svým vlastním myšlením a/nebo provedením své části úkolu. • Někdy má určitá osoba potřebu dělat či hovořit o jiných věcech než skupina a musí si to vyjednat. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je diskuse. • Když se staneme dobrým čtenářem, autorem nebo matematikem, přinese nám to velké potěšení a obohatí to život nás samých i životy ostatních. 			<p><i>Přírodní vědy</i></p>					<p><i>Sociální vědy</i></p>					<p><i>Technologie</i></p>						<p>Vize</p>	<p>Hodnoty</p>	<p>Principy</p>	<p>Klíčové kompetence</p>	<p>Vzdělávací oblasti</p>	
<p>Sebeřízení</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je důležité, abychom za vlastní studium převzali odpovědnost a byli připraveni a ochotni se učit. • Přestože se občas setkáváme s těžkostmi, je důležité se alespoň pokusit, protože tím se učíme dělat nové věci. • Pro učení nových věcí můžeme používat to, co již známe a umíme. Někdy se učíme napodobováním jiných, pokusem a omylem, diskusí a reflexí nebo zpětnou vazbou od ostatních. • Když se ve svém učení zadržujeme, je důležité vědět, kdy požádat o pomoc a kdy to zkusit ještě jednou. • Lidé se učí různými způsoby a můžeme jim pomoci, pokud víme, že o naši pomoc mají zájem. • Je důležité pochopit, že dokončení úkolů nebo aktivit v daném termínu je prospěšné pro nás samotné i pro ostatní, např. čtení za domácí úkol, zajištění potřebných pomůcek, vypracování úkolů z matematiky. 	<p>Participace a přispívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidé patří do různých skupin – malých i velkých. Lidé mohou být členy mnoha rozdílných skupin. • Také ostatním můžeme pomoci v učení, a to tím, že jim budeme naslouchat, dáme jim čas přemýšlet a budeme je povzbuzovat k tomu, aby se podělili o své nápady, strategie a názory, a sami uděláme totéž. • Pokud jsme členy nějakých skupin, máme k nim i jistou odpovědnost. • Při určité činnosti nebo při hledání řešení můžeme spolupracovat. Pracovat tímto způsobem může být efektivnější, když každá osoba přispěje svým vlastním myšlením a/nebo provedením své části úkolu. • Někdy má určitá osoba potřebu dělat či hovořit o jiných věcech než skupina a musí si to vyjednat. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je diskuse. • Když se staneme dobrým čtenářem, autorem nebo matematikem, přinese nám to velké potěšení a obohatí to život nás samých i životy ostatních. 																													
<p><i>Přírodní vědy</i></p>																														
<p><i>Sociální vědy</i></p>																														
<p><i>Technologie</i></p>																														
	<p>Vize</p>	<p>Hodnoty</p>	<p>Principy</p>	<p>Klíčové kompetence</p>	<p>Vzdělávací oblasti</p>																									

Komentář k příloze č. 1:

Schéma v příloze č. 1 je příkladem značné variability v pojetí a aplikaci přístupů při rozvíjení a hodnocení KK ve sledovaných zemích, v našem případě na Novém Zélandu. Je jim v Kurikulu Nového Zélandu³³ věnována celá kapitola, ve které jsou stručně charakterizovány. Jsou zde pojímány zároveň jako prostředek (umožňují učení, jsou prostředkem k naučení se něčeho dalšího) i cíl (jsou cílem učení samy o sobě). Přehledná struktura obsahu kurikula včetně kapitoly ke KK je uvedena v dolním (posledním) řádku schématu (**Vize, Hodnoty, Principy, KK, Vzdělávací oblasti**).

Schéma přílohy obsahuje v levém sloupci celkem osm vzdělávacích oblastí kurikula (Angličtina, Umění, Zdravotní a tělesná výchova, Jazyky, Matematika a statistika, Přírodní vědy, Sociální vědy, Technologie). V kurikulu jsou objasněny principy a struktura každé z těchto vzdělávacích oblastí.

V prostředních sloupcích schématu je charakterizováno celkem pět KK kurikula, mezi které patří **užívání jazyka, symbolů a textů** (using language, symbols and texts), **vztah k ostatním** (relating to others), **myšlení** (thinking), **sebeřízení** (managing self), **participace a přispívání** (participating and contributing)³⁴. Schéma znázorňuje, jak se jmenované KK navzájem překrývají. Pro každou z nich jsou podrobně uvedeny důležité **koncepty čtenářské a matematické gramotnosti**, které je třeba v jejím rámci rozvíjet. V pravém sloupci se uvádí odkaz na dokument **Národní standardy pro čtení, psaní a matematiku**³⁵, které se vztahují na prvních osm let školní docházky (ve dvou úrovních od 1. do 8. ročníku) a které pomáhají učitelům monitorovat výkon žáků.

V pojetí kurikulárních dokumentů České republiky (**Rámcový program pro základní vzdělávání – RVP ZV**) se toto schéma blíží po obsahové stránce nejvíce rozpracování těchto KK: **kompetence k učení a kompetence komunikativní**.

³³ Na Novém Zélandu se KK označují shodným termínem jako v České republice, tedy klíčové kompetence (key competencies)

³⁴ http://www.vuppraha.cz/wpcontent/uploads/2011/03/Pojeti_klicovych_kompetenci_v_kurikulech_vybranych_zemi_web.pdf, s. 81–82,

³⁵ <http://nzcurriculum.tki.org.nz/National-Standards>

7.2 Příloha č. 2

Hodnotící záznamový arch pro KK (klíčovou dovednost týmové práce, Anglie)

Člen týmu:	Žák:				Předmět:				
	Spolužák:				Třída:				
	Dospělý:				Datum: den/měsíc/rok				
Zatrhnete pouze jednu kolonku pro každou z 8 dílčích dovedností:									
	Nováček	Učeň-začátečník	Odborník-praktik	Specialista - expert	Vedoucí odborník				
1. Spolu-práce za účelem dosažení cílů	Má sklony rušit členy skupiny nebo se nezúčastnit společných aktivit	Začíná pomáhat ostatním ve skupině	Pomáhá ostatním a plně se zapojuje do skupinových úkolů a/nebo do své role ve skupině	Plně se podílí na práci skupiny a má zájem na dosažení cílů	Vede tým k dosažení cílů				
Já									
Spolužák									
Dospělý									
2. Ohled na ostatní a zpětná vazba	Sebe klade a první místo	Příležitostně se chová spravedlivě a bere ohled na ostatní	Bere ohled na ostatní a při poskytování zpětné vazby ostatním členům týmu je spravedlivý a jeho myšlenky jsou užitečné	Bere ohled na ostatní při každé příležitosti a nabízí promyšlenou, užitečnou a spravedlivou zpětnou vazbu	Bere zvláštní ohled na ostatní a zpětnou vazbu využívá jako nástroj k povzbuzení ostatních a k jejich inspiraci				
Já									
Spolužák									
Dospělý									
3. Schopnost přizpůsobit chování	Nebere v úvahu, že by měl/a přizpůsobit své chování	Chápe, že je nutné přizpůsobit své chování s ohledem na různé role nebo situace	Velmi se snaží přizpůsobit své chování konkrétní činnosti, prostředí i osobám, se kterými spolupracuje	Je schopen/na přizpůsobit své chování, je znám/a svou adaptabilitou	Vede ostatní způsobem, který vyhovuje různým povahám, a tím umožňuje ostatním členům týmu dobře spolu vycházet				
Já									
Spolužák									
Dospělý									

4. Sebedůvěra	Je buď příliš arogantní, nebo příliš stydlivý	Chtěl/a by pracovat sebejistě raději než arogantně a stydlivě	Pracuje dobře a vidí, že jeho/její sebedůvěra stoupá	Sebejistá osobnost, která cenným způsobem přispívá celé skupině	Umožňuje ostatním členům skupiny rozvíjet důvěru ve své vlastní schopnosti a v práci, kterou vykonávají
Já					
Spolužák					
Dospělý					
5. Ochota ke kompromisu a dohodě	Dělá pouze to, co dělat chce	Ví, že dohoda je důležitá, ale je silně přesvědčen/a, že má vždy pravdu	Pomáhá v týmu vytvořit atmosféru, ve které všichni myslí a pracují jako jeden	Týmy, ve kterých pracuje, mají užitek ze způsobu, jakým dosahuje kompromisu	Vede tým tak, že se zdá, že všichni myslí jako jeden
Já					
Spolužák					
Dospělý					
6. Zvládání debat/diskusí	Je pro něho/ni obtížné se přímo zapojit do diskuse	Pracuje na schopnosti naslouchat ostatním a občas přispívá do diskuse	Naslouchá ostatním a někdy má dobré příspěvky do diskuse	JVelmi dobře naslouchá ostatním a má velmi dobré příspěvky do diskuse	Výborný/á v naslouchání ostatním, v příspěvcích do diskuse a ve vedení samotné diskuse, ví, kdy je potřeba mluvit a kdy konat
Já					
Spolužák					
Dospělý					
7. Organizace	Sám/sama jen těžko nachází řád a stanovuje si priority, natož s ostatními	Při skupinové práci pocítuje konflikty způsobené střetem zájmů, časovým harmonogramem a organizačními záležitostmi	Aby přispěl/a ke skupinové práci, velmi se snaží zorganizovat si svůj čas, zdroje a priority	Výborně organizuje svůj čas, priority a je velmi pohotový	Organizuje sebe a svůj tým tak, že dosáhnou cílů ve stanoveném čase
Já					
Spolužák					
Dospělý					

8. Odpovědnost vedoucího skupiny	Nemá ponětí, jak vést skupinu, a nechce na sebe brát odpovědnost	Ví, že vedení skupiny je dobrá věc, ale nemá k tomu dostatečné schopnosti	Začíná vést skupinu a usilovně zlepšuje své postupy při vedení skupiny	Vede skupinu často a dobře s využitím různých postupů k zajištění úspěchu	Vede ostatní tak, aby si rozvinuli své vlastní schopnosti vést skupinu								
Já													
Spolužák													
Dospělý													

Komentář k příloze č. 2:

Uváděný hodnotící záznamový arch mapuje rozvíjení KK na příkladu týmové práce v celkem osmi dílčích KK (dovednosti, viz 1–8). Záznamový arch žáka vyplňuje postupně sám žák, vybraný spolužák ve třídě, následně také dospělá osoba (učitel, případně jiný odpovědný pedagogický pracovník). Vyplňuje se pouze jedna kolonka ze tří pro každou z dílčích KK. Jejich rozpracování do jednotlivých úrovní pokroku žáků se vyjadřuje v podobě škály: ano – ne – částečně, nebo může být nahrazeno jednoduchou číselnou škálou (1 – 3) nebo s využitím symbolů (+, 0, –, apod.). V takovém případě je zapotřebí stanovit aspekty jednotlivých KK (kritéria), které se hodnotí.

Tento záznamový arch může být příkladem, jak přistupovat k hodnocení jednotlivých KK a jejich úrovní (hladin) také ve školní praxi na školách v České republice.

7.3 Příloha č. 3

Příklad postupů při rozvíjení kompetencí k řešení problému s hodnocením, zda byly získány na úrovni 1 v Anglii v rámci oborových standardů

Řešení problému Úroveň 1

Klíčové kompetence jsou kompetence, které běžně potřebujeme, abychom uspěli při různých činnostech – v práci, při studiu, při praktických činnostech a v každodenním životě. Když budete rozvíjet klíčovou dovednost týkající se řešení problému, naučíte se sebevědomě a efektivně využívat a přizpůsobovat tyto kompetence v různých situacích a kontextech.

Postup

Vzdělání v oblasti klíčových kompetencí je vytvořeno tak, abyste mohli postupovat svým tempem. Každá další úroveň zahrnuje ty předchozí a buduje na nich. Vzdělávání v oblasti klíčových kompetencí nejenom umožní rozpoznat vaše současné schopnosti, ale i určit, jak tyto kompetence dál rozvinout, aby vyhověly novým požadavkům na dalších úrovních.

Část A

Potřebujete vědět, jak

Tato část vás bude informovat o technikách a znalostech spojovaných s každou kompetencí. Prozradí vám, co se potřebujete naučit a co si potřebujete procvičit, abyste získali motivaci k aplikaci získaných kompetencí během studia, v práci nebo v běžném životě.

Část B

Musíte

Tato část staví na části A a popisuje aplikování kompetencí. Jsou zde popsány kompetence, jejichž získání musíte předvést. Všechna vaše práce v této části bude hodnocena. Musíte získat potvrzení, že máte schopnosti udělat všechno popsané v následujících bodech.

Pro dosažení klíčových dovedností v oblasti řešení problémů na úrovni 1 musíte být schopni vhodně aplikovat vaše dovednosti pro různé účely. Předvedete, že dokážete:

- porozumět problému, který vám byl svěřen k vyřešení
- rozhodnout, jak daný problém vyřešit
- rozpoznat, co potřebujete k dalšímu zlepšení kompetencí k řešení problému.

Potřebujete vědět, jak

Ověřit, že rozumíte danému problému, a rozpoznat způsoby, jak ho vyřešit

Spolupracujte s vhodnou osobou, například s učitelem nebo odborným poradcem, abyste:

- Zkontrolovali, že problému zcela rozumíte:
 - tážte se na otázky vztahující se k problému, abyste zjistili, jak může ovlivnit vás a ostatní lidi
- Zkontrolovali, že budete vědět, jak problém vyřešit:
 - tážte se učitele nebo odborného poradce na očekávané výsledky vyřešeného problému
- Přišli s různými způsoby řešení problému:
 - hledejte různé metody řešení problému
 - zjistěte, jak můžete problém řešit prostudováním řešení podobných problémů
 - rozhodněte, co může být dobrým řešením vašeho problému.

Potvrdit, co uděláte, a řešit problém podle stanoveného plánu

Spolupracujte s vhodnou osobou, například s učitelem nebo odborným poradcem, abyste:

- dostali pomoc při pokusu vyřešit problém tím, že budete říkat své myšlenky a přijmete radu od svého učitele nebo odborného poradce
- vytvořili plán úkolů, které musíte udělat:
 - najít, jak dlouho vám činnost bude trvat, jaké materiály, prostředky a technické vybavení budete potřebovat
 - sepsat seznam vybraných metod a kroků pro řešení daného problému
 - zkontrolovat pravidla bezpečnosti práce, zachování zdraví a zacházení s materiály, nástroji a technickým vybavením
 - určit, jak řešit situaci v případě neúspěchu
- postupovali podle plánu a pracovali bezpečně
- využili podpory a pomoci k vyřešení problému od svého učitele a od ostatních, které vám odborný poradce doporučí

Zkontrolovat, zda byl problém vyřešen a jak zlepšit váš způsob řešení

Spolupracujte s vhodnou osobou, například s učitelem nebo odborným poradcem, abyste:

- se ujistili, že rozumíte způsobu, jak využít metody, které vám byly představeny pro kontrolu řešení problému
- použili metody k řešení problému podle instrukcí

- jednoznačně poznali, co se povedlo dobře a co méně
 - popisem, co se stalo, v jakém pořadí se věci staly, a neočekávané potíže
- zkontrolovali, co je potřeba udělat ke zlepšení kompetencí k řešení problému v každé fázi jeho řešení

Část B

Musíte

Poskytnout alespoň dva příklady, které dosáhnou standardů pro úrovně Řešení problému 1.1, Řešení problému 1.2 a Řešení problému 1.3. (**Každý** příklad musí popisovat jiný problém a obsahovat minimálně **dva** způsoby jeho řešení (pro Řešení problému 1.1).)

Řešení problému 1.1

Poradou s vhodnou osobou se ujistěte, že rozumíte předloženému problému a určíte různé způsoby jeho řešení.

Řešení problému 1.2

Poradou s vhodnou osobou si potvrďte, co budete dělat, a řešte problém podle plánu.

Řešení problému 1.3

Spolu s vhodnou osobou zjistěte, že problém byl vyřešen a jak si zlepšit své kompetence k řešení problému.

Musíte dokázat, že umíte:

1.1.1 zjistit, zda zadanému problému dobře rozumíte

1.1.2 zjistit, jak budete daný problém řešit

1.1.3 přijít s různými způsoby řešení problému

1.2.1 rozhodnout, jak se pokusíte problém řešit

1.2.2 naplánovat, co potřebujete udělat

1.2.3 pracovat podle plánu, v souladu s bezpečnostními pravidly a s využitím pomoci od ostatních

1.3.1 zkontrolovat, zda byl problém s využitím daných metod vyřešen

1.3.2 přesně určit, co se při řešení problému podařilo více a co méně

1.3.3 zkontrolovat a určit, jak potřebujete zlepšit vaše kompetence k řešení problému

Příklady a rady

Na následujících řádcích vám poskytneme další rady a příklady technik a znalostí z části A.

POTVRDĚTE, ŽE ROZUMÍTE DANÉMU PROBLÉMU A POZNÁTE, JAK JEJ ŘEŠIT

Zkontrolujte, že rozumíte problému tím, že si položíte otázky o tom, co se stalo a jak problém ovlivňuje ostatní lidi a jejich práci.

Navrhněte různé způsoby řešení problému, tím, že prozkoumáte jeho různé aspekty nebo se zeptáte ostatních, kteří mohli řešit podobné problémy.

UJISTĚTE SE, CO UDEĹÁTE, A PODLE PLÁNU PROBLÉM VYŘEŠTE

Napište seznam úkolů, propracujte časový harmonogram a potřebné zdroje, vypracujte si plán, co potřebujete udělat.

Pracujte podle plánu, například při získávání informací nebo zdrojů využijte pomoci od ostatních.

ZKONTROLUJTE, ZDA BYL PROBLÉM VYŘEŠEN A JAK SI ZLEPŠIT KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ.

Využijte určených metod (testování, pozorování, dotazníková šetření) ke kontrole řešení problému.

Zjistěte, co potřebujete ke zlepšení vašich kompetencí k řešení problému v každém z těchto kroků (hledání informací o problému, práce podle plánu, kontrola řešení problému).

Pro další příklady a směrnice ke standardům kompetencí k řešení problému vás odkazujeme k „Standardy a směrnice klíčových kompetencí“ (referenční označení QCA/04/1272).

Pomoc při vytváření záznamů

Jestliže je pro vás, kvůli vašemu postižení nebo z jiného důvodu, obtížné pořídit určitý typ záznamu vašich postupů, prodiskutujte prosím tuto skutečnost s vaším učitelem nebo jinou odpovědnou osobou. Je možné, že vám bude umožněno vytvořit záznamy pomocí alternativních metod. S ohledem na vaše schopnosti a úroveň postižení můžeme mezi alternativní metody počítat využití zapisovače (amanuensis), Braillova písma, hlasem ovládaných počítačových programů a britské znakové řeči. Podrobný popis a návod k postupu je v knize „Základní a klíčové kompetence: Návod pro uchazeče se zvláštními potřebami“, vydané „Joint Council for Qualification“ (Společná rada pro vzdělání). Dokument je dostupný z instituce zodpovědné za hodnocení klíčových kompetencí. Prosíme, požádejte svého učitele nebo jinou odpovědnou osobu o další radu nebo pomoc při vytváření záznamů.

Komentář k příloze č. 3:

V této příloze se uvádí jako příklad k rozvíjení a hodnocení KK **externí test Agentury pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA) v Anglii**. Zaměřuje se na KK k řešení problému na úrovni 1 (existují celkem čtyři úrovně). Výsledek testu je jedním z důkazných podkladů pro evidenci portfolio KK za účelem udělení certifikátu pro uznání kvalifikačních předpokladů žadatele.

I když se tento příklad nevztahuje na žáky v základním vzdělávání, ale na dospělé uchazeče o kvalifikace, může být přece dobrým příkladem i pro hodnocení KK ve školní praxi v České republice. Domníváme se, že právě obdoba evidenci portfolio (v podobě evidenci portfolio žáka) by mohla být v našich podmínkách opravdu inspirujícím nástrojem k hodnocení žáků, zda dosáhli KK v jednotlivých úrovních (hladinách).

Jak je z ukázky přílohy patrné, uchazeč o kvalifikaci musí svou úroveň KK k řešení problému vyjádřit alespoň ve dvou příkladech, a to v postupných třech krocích se zvyšující se úrovní náročnosti (Řešení problému 1.1, 1.2 a 1.3). Každý příklad musí popisovat jiný problém a obsahovat minimálně dva způsoby řešení. Každá úroveň řešení navazuje na úroveň předcházející. Vedle postupů „Potřebujete vědět, jak“ (část A), se uvádějí konkrétní KK (dovednosti, část B), které musí uchazeč prokázat a zároveň o tom vést evidenci. Předkládané materiály pro vytváření záznamu pro evidenci portfolio mohou být nejen v písemné, ale i v audiovizuální podobě (fotografie, videozáznamy, audiozáznamy apod.). Nemusí jít pouze o dokladování vzdělávacích činností, ale také pracovních nebo volnočasových aktivit.

Všechny činnosti, jak aplikovat KK v praxi (část B), jsou hodnoceny a je třeba získat doklady, že bylo dosaženo této úrovně KK. Hodnocení v tomto případě provádí v Anglii zmíněná Agentura pro rozvoj kvalifikací a kurikula (QCDA) a poskytuje o tom příslušnou certifikaci.

www.nuv.cz

www.rvp.cz

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**NÁRODNÍ ÚSTAV
PRO VZDĚLÁVÁNÍ
divize VÚP**